

letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I. Poročevalec po daljšem v lepih besedah danem utemeljevanji predlaga: 1. Ob povodu praznovanja 50letnega vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. ustanovi dežela 50 ustanov po 50 gld. za revne hirajoče osebe, ki imajo na Kranjskem domovinstvo in odleči dalje svoto 500 gld. za sirotinske namene. 2. Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju predloži statut o obeh ustanovah ter stavi primerne nasvete glede družnih odredb, katere bode izvršiti povodom praznovanja 50letnega vladanja Njegovega Veličanstva. — Predlog se sprejme enoglasno. Po običajnih govorih deželni glavar Detela na to s „Slava“ klici na presvitljega cesarja zaključijo sejo in ob enem zasedanje deželnozborsko.

— **Premeščen** je gosp. sodnijski adjunkt Evgen pl. Truhovič iz Ilirske Bistrice v Zatičino in imenovan sodnijskim adjunktom za Ilirsko Bistrico g. avskultant Jož. Pellegrini.

— **Narodni dom v Gorici.** Goriški Slovenci so sklenili v proslavo 50letnice cesarjevega vladanja zgraditi v Gorici „Narodni dom“. Z zgradbo bi se pričelo po leti 1897. leta, a 2. decembra 1898. leta bi se slovesno blagoslovilo. Stroški so preračunjeni na 80.000 gld., kateri bi se nabrali s prostovoljnimi prispevki narodnih društev in korporacij ter posameznih rodoljubov, ostali primankljeji, bi se pa pokrili s posojilom. Nekdo je že obljubil dati v ta namen na razpolago 50.000 gld. po 3%. — Ni dvomiti, da bodo podjetni in vrli goriški Slovenci ta svoj načrt tudi izvršili. — Z ozirom na ta korak goriških Slovencev vsopodbuja „Edinost“ tudi tržaške Slovence, da bi si zgradili svoj „Narodni dom“ v Trstu. Le vrlo na delo, jeklena volja dožene vse!

— **Novo delo kiparja Gangla.** Za nagrobni spomenik plemeniti svoji soprogi je naročil gosp. svetovalec Ivan Murnik pri znanem umetniku g. Alojziju Ganglu relief od kararskega marmorja, kateri utegne biti zvršen in postavljen bodočo jesen. Umotvor predstavlja na desni strani slabotnega starčka, oprtega na palico, ki bolestno sloni ob rakvi nepozabne dobrotnice; ob rakvi spodaj na stopnici kleči siromašno dekletce in moli; na reliefa levi strani se dviga angelj, ki z jedno roko kiti grob, z drugo pa kaže proti nebu; na desni strani se klanja čez krsto žalobna vrba. Vsa skupina izraža nepopisno življenje, tako se ti zdi, kakor bi vse figure kar živo stale pred teboj; izraz na obličji je pretresujočega učinka, mojsterska pa je sosebnost glava starčkova. Takih nagrobnih spomenikov zaman iščeš na našem pokopališču, Ganglovo delo mu bode prva in najlepša dika, in kar tudi ne velja najmenj; to sliko je zvršil domač umetnik, kar se pri nas ne zgodi kdo vé kolikokrat. Gosp. ces. svetovalec Ivan Murnik s tem reliefom ne bode samo poslovil spomina nepozabne plemenite rodoljube, nego pokazal je iz nova, da mu je resnično do razvoja naše domače umetnosti. Ganglov relief je v tem oziru proizvod kulturnega pomena.

— **Deželnozborske volitve v Istri** so razpisane in sicer za kmetske občine na dan 16. maja, za mesta 21. maja in veleposestvo 24. maja.

— **Preskušnje učne usposobljenosti** za ljudske in meščanske učitelje se bodo pričele pred ljubljansko komisijo dne 6. maja t. l. Prošnje je vložiti do 22. aprila t. l.

— **Slovenski napisi v Ljubljani.** Obravnava glede samoslovenskih uličnih napisov v Ljubljani, ki bi se bila pred upravnim sodiščem imela vršiti dne 20. marcija, odložila se je na 8. dan maja t. l.

— **Srbski razkralj Milan** se misli, kakor pravijo naseliti v Ajdovščini, kjer misli graditi vilo. Dotični prostor je baje že kupljen.

— **Nov železniški projekt.** Gosp. inženir Glovacky v Ljubljani je dobil dovoljenje, da sme pričeti tehnična priprav-

ljalna dela za normalnotirno lokalno železnico, ki bi se mej Ljubljano in Borovnico odcepila od južne železnice in šla čez Log na Vrhniko.

— **Božja pot s Trsata v Loreto.** V proslavo 600letnice Marijine hišice v Loreti priredi se dne 8. maja t. l. slavnostno romanje iz Trsata v Loreto. Kdor bi se želel tega romanja vdeležiti, naj se obrne na odbor v Frančiškanskem samostanu na Trsatu pri Reki.

— **Pošta mej Št. Petrom in Knežakom** je pričela voziti z dnem 16. t. m. S tem je potrebam ondotnega prebivalstva zelo ustrezno.

— **Pri glavnem naboru v Ljubljani** dne 18. marcija je bilo izmed 200 mladeničev pozvanih na nabor potrjenih 25 domačih in 25 zunanjih.

— **Ribarski tečaj** za ribiče bode v ribarskem zavodu v Studencu od dne 16. do 20. aprila t. l. Predaval bode profesor realke g. Iv. Franke.

— **Slovenska višja dekliška šola.** Učni načrt za ta naroden zavod, katerega ustanovi mestna občina ljubljanska v proslavo 50letnega vladanja cesarjevega, je že v vseh podrobnostih dodelan in pride v kratkem v občinskem svetu v razpravo. Prvi tečaj zavoda se ima otvoriti že z prihodnjim šolskim letom.

— **Ponesrečil se je** dne 19. t. m. na železniški progi mej Žalno in Višnjo goro na dolenski železnici višnjegorski postajni načelnik g. Fr. Arhar. Nesrečnežu je železniški stroj glavo odtrgal.

— **Potres** so čutili dne 18. t. m. proti 12. uri ponoči v Zagorji ob Savi.

Nesreča v karvinskem premogovniku.

Minolo soboto se je pripetila velika nesreča v premogovniku nadvojvode Albrehta. To je druga velika nesreča v tem kraju, kajti dne 14. junija je v premogovniku grofa Larischa nad 200 ljudij zgubilo po jednaki nezdobi življenje.

Kaj je povod nesreči, ki se je pripetila v soboto zjutraj, se še ni dognalo in se najbrž tudi ne bode. Nekateri sodijo, da se je po neprevidnosti užgala kaka dinamitna patrona streljaču, ki jih je imel mnogo pri sebi. Našli so namreč njega vsega razmesarjenega in raztrgano torbo njegovo za patrone. Drugi, zlasti delavci pa trdijo, da se je užgal ob kaki svetilnici premogovski prah, katerega je polno po zraku in je nastala eksplozija. Vsled te eksplozije so se streljaču unele tudi patrone.

Nesreča je grozno velika. Triinpetdeset delavcev je mrtvih, od katerih dveh niso dobili iz jame, 3 so smrtno ranjeni, več jih je bolj ali manj težko poškodovanih.

Velika sreča je še, da v jami ni začelo goreti, kajti sicer bi gotovo nad 200 ljudij bilo zgubilo življenje. Tako je pa bilo moč vse rešiti, ki pri razpoku niso bili ubiti.

Čudijo se pa mnogi, da razpok ni dosti uplival na sosedne jame. Za streljaj daleč pač so delali drugi delavci in niso prav nič vedeli, kaj se je zgodilo. V jami je razpok napravil mnogo škode in se bode za jeden teden moralo ustaviti delo.

Od ponesrečenih delavcev jih je kacij 20 oženjenih in njih rodbine štejejo kacij 80 članov. Mrliče, katere

so izvlekli so močno sežgani in nekateri precej razmesarjeni. Nadvojvoda Friderik, ki je sedaj lastnik premogovnika, je brzojavno izrazil svoje obžalovanje vsled smrti svoje vrlih delavcev in ukazal, da se vsaki vdovi takoj izplača po 100 gld. Ponesrečeni rudarji so se pokopali na stroške premogovnika. Pokojnine vdov in sirot se a stroške nadvojvode Friderika podvoje, da ostale varujejo gmotne bede.

Ta premogovnik je bil najboljšje uravnan iz mej vseh v karvinskem okoliši. Oskrbljenje se z vsemi varnostnimi napravami. Jama je nad 200 metrov globoka, obzidana s cementom. Ko bi vse naprave ne bile tako popolne, bi bila nesreča še veliko groznejša.

Reševalna dela so bila težavna. Gledalo se je, da se pred vsem tisti, ki so živi, spravijo iz jame, potem pa še le mrtvi. Seveda jih v raznih hodnikih ni bilo lahko moč dobiti. Tri so rešili še le čez 13 ur. Jeden iz mej teh, mlad fant je bil izprva ves zmešan, potem je pa bil lačen in je zahteval le jesti. Ko se je najedel se je kmalu opomogel. Drugi je imel zlomljeno nogo, vzlic temu se je precej dobro počutil, zahteval le smodek in piva. Tretji je pa, ko se je okrepčal z jedjo in pijačo, jako trdno zaspal. Pri reševanju se je najbolj odlikoval nek delavec Clemens, ki je rešil 38 ljudem življenje. Ob razpoku so bile v jami pogasle vse svetilnice in delavci so v temi tapali semtrtja.

V torek je ta nesreča prišla v razgovor v državnem zboru. Razpravljalo se je, da bi se nastavili posebni rudniški nadzorniki, ki bi imeli ogledovati uredbe pri rudnikih in premogovnikih, če je vse potrebno storjeno za varstvo delavcev. Poslanec Pernerstorfer je v jako ostrih besedah grajal, da se v tej zadevi tako dolgo nič ne stori in rekel, da nekaterim posestnikom rudnikov ni nič za življenje svojih ljudi. Rekel je, da sedanji državni zbor sploh kaj uspešnega za delavce storiti ne more, ker v njem delavci nimajo svojih zastopnikov in imajo odločilno besedo veleposestniki in lastniki rudnikov in premogovnikov. Dvorni svetnik Lienbacher je pa omenjal, da je že dolgo znano, da so premogovniki v Karvinu jako nevarni zaradi razpokov vsled unetja plinov. V tacih premogovnikih bi se morala ustaviti dela, kakor se zapro občila, ako je kaka nevarnost, ali pa poslopje, če se je bati, da se podere. Res da imamo tudi kazenske določbe, a vse ostajajo le na papirji, ker so stanovski predsodki močnejši nego pa zakoni.

Poslanec Suess je v dolgem govoru podajal kot geolog svojo modrost, da bi dokazal, da so vseh teh nesreč le delavci krivi, ki po jamah tabak kade in pa žganje pijo. Seveda tisti gospodje, ki imajo sami rudnike, so mu pritrjevali. Jedino, kar je pametnega povedal Suess, je to, da naj bi o tacih nesrečah poročal vselej kak veščak, ne pa kak jurist, ki o vsej stvari ničesa ne razume. Ko bi se to zgodilo, bi semtrtja se res kaj zanesljivejšega izvedelo, in se mogel marsikak nedostatek odpraviti. Upanja pa nimamo, da bi rudniški nadzorniki, če se nastavijo, kaj koristili, kakor ne koristijo dosti obrtni nadzorniki.

— Poljska «Omladina.» Več poljskih dijakov in učiteljskih pripravnikov je bilo toženih, da so imeli neko tajno društvo, v katerem so se posvetovali, kako bi bilo moč poljski narod spuntati in obnoviti poljsko državo. Porotniki v Krakovu so jih spoznali za nekrive.

— Utrgal se je 135 metrov na dolgo hrib v Podsusedu na Hrvatskem in zasul več metrov visoko železnico in cesto.

— Oropan postaljon. Postaljona, ki je vozil iz Ornia v Salerno na Laškem so napali roparji. Odrezali so mu glavo in oropali pošto.

— Samomor ljudsko-šolskega učenca. V Malšnici pri Tičinu na Českem se je usmrtil 10letni šolski deček iz strahu pred šolsko kaznijo, ker je nekaj zakrivil.

— Aron Mayer — pl. Koppenheyer. V Gradci je te dni bil pred sodiščem neki Aron Mayer, — ki se je izdajal za pl. Koppenhayerja, kateri je že poprej bil iztiran iz tostranske državne polovice. V Celovci in Gradci je sleparil imenitnejše osebe s tem, da je urednik „Fremdenzeitunge“ in jih zapeljeval z raznimi nasveti, kako bi se tujei privabili v deželo. Obravnava je bila zaradi tega zanimiva, ker je Aron Mayer bil si pridobil tudi zaupanje koroškega deželnega predsednika, koroškega in tedanjega štajarskega deželnega glavarja, sedanjega trgovskega ministra. Ker so povabljeni obrtniki izjavili, da niso nič oškodovani, je bil oproščen zatožbe goljufije in obsojen zaradi nedovoljene povrnitve in napačne zglasitve na 2 meseca zapora. Škodo, katero je Aron Mayer napravil, so plačali nekateri visoki gospodje, ki so ž njim občevali in so mu tako pomagali, da ni bil obsojen. Sicer pa že ime pove, da je Aron Mayer sin tistega rodu, katerega je Mojzes vodil skozi Rudeče Morje.

— Eifflov stolp. Več japonskih domoljubov je sprožilo misel, da se v Tokid zgradi 100 čevljev visok stolp v spomin vojske proti Kitaju. V pritličji stolpa se prirede lope za razstavo narodnih izdelkov, v višjih prostorih bode slavnostna dvorana slavnih Japoncev. Stroški se pokrijejo z javno subskripcijo.

— Pravda za tri lase iz Mohamedove brade. Pred sodiščem v Harkovu je sedaj zanimiva pravda. Turški sultan je poslal samarkandskim mohamedancem tri lase iz mohamedove brade s potrdilom o njih pristnosti. Na potu iz Carigrada v Samarkand so bili odposlancem tri lasje ukradeni. Sedaj ima sodišče v Harkovu v rokah preiskavo zaradi te tatvine.

— Ločitev aristokratskega zakona. V kratkem se ločil neki aristokratski zakon na Ogerskem, ki se je sklenil še le pred tremi leti. Grof Samuel Gyulai, veleposestnik na Ogerskem, v Avstriji in Italiji in član ogrske gospodske zbornice se je pred tremi leti seznanil na Dunaji z baronico Vecsey in se poročil ž njo, dasi so mu branili sorodniki. Baronica Vecsey je bila sicer iz stare ogerske plemenite rodbine, a se je bila posvetila gledišču in so zatorej mislili Gyulaijevi sorodniki, da ni primerna nevesta za ogerskega magnata. Sedaj se je grof svoje žene naveličal in je sklenil se od nje ločiti. Gyulaijevava rodbina velja za dobro katoliško, a Samuel Gyulai je pa vendar prestopil v protestantstvo, da se le znebi sedanje soproge.

— Nesreča na morji. Na nekem parniku P. in O. Steam. Comp. so neko soboto zjutraj imeli inspekcijo. Vsi mornarji so bili v lepši opravi, kar se zasliši povelje: „Moštvo na krov!“ Mornarji pridejo na krov in vidijo nekega pomorščaka boriti se z valovi. Drugi ladijni častnik, kateri je že poprej rešil štiri ljudi in zaradi tega že bil odlikovan z zlato svetinjo, je skočil takoj v morje. V tem so pa spuščali rešilni čoln v vodo. Jedna vrv se je utrgala in čoln je pal v morje. Dva mornarja padeta v vodo, na kar srečno spuste drugi rešilni čoln v morje. Po dolgem prizadevanju so rešili dva pomorščaka, a častnika, ki je najprej skočil v morje niso rešili.